پێکهێنانی ڕێکخراوی کرێکاری کاری کرێکاران خۆیانە.. مەنسور حکمەت

وەرگێڕانی بۆ کوردی: کاوە عومەر

چاوخشاندنێک بەو داخوازیانەی کە کرێکاران لە ماوەی چەند ساڵی ڕابردوودا لە ماوەی خەبات و تێکۆشانیاندا وروژاندوویانە، خاڵێکی گرنگ، یان لە ڕاستیدا خاڵی لاوازی و هەڵەیەکی گرنگ لە کاری کرێکارانی پێشەنگدا دەردەخات. ئەمە دەڵێین کرێکاری پێشڕەو، چونکە ئەم کرێکارانە لە داڕشتنی داخوازی و دروشمەکانی خەباتی ئێستای کرێکاریدا ڕۆڵێکی گرنگ دەگێڕن و بێ گومان ئەگەر ئەم هەڤاڵانە پەیڕەوی لە هێڵێکی پرەنسیپی و حیسابکراو بکەن، بزووتنەوەی کرێکاری هەنگاوی گەورە بەرەو پێشەوە دەنێت.
بەڵام ئەم هەڵەیە چییە؟ دیتمان لە نێو داخوازییەکانی کرێکاران لە حکومەت و خاوەنکار، واتە لە نێو داخوازییەکانی وەک کەمکردنەوەی کاتی کار، زیاد کردنی کرێ، پشووی پێنج شەممە، ئیمتیازاتی تایبەت، دەرکردنی بەڕێوەبەرانی حیزبوڵڵا و هتد، داخوازی پێکهێنانی هەروەها جار جارە شورایەک و سەندیکایەک بەرز دەکرێتەوە. واتە لە هەندێك حاڵەتدا کرێکاران داوا لە حکومەت و وەزارەتی کار دەکەن شورا و سەندیکایان بۆ دروست بکەن، یان لە حاڵەتێکی تردا کرێکاران داوا لە وەزارەتی کار دەکەن نوێنەرێك بنێرێت بۆ چاودێریکردنی "یاسایی بوونی" شوراکەیان و هەڵبژاردنی سەندیکاکان.
ئەمەی کۆمۆنیستەکان دژی ئەم جۆرە داوایەی شورا و سەندیکاین لە حکومەت. هیچ بەشێک لە چینی کرێکار لە کۆمۆنیستەکان زیاتر بانگەشە بۆ ئەوە ناکات کە کرێکاران ڕێکخراو و ڕێکخراوی گشتی و جەماوەری خۆیان دروست بکەن. ئەمەش مەرجێکە بۆ پێشکەوتنی چینی کرێکار. بەڵام ئێمە دژی ئەوەین کە کرێکاران داوای پێکهێنانی ئەو ڕێکخراوانە و پێکهێنانی ئەنجومەن و سەندیکا لە حکومەت و وەزارەتی کاری سەرمایەدارەکان دەکەن. ئێمە دژی ئەوەین کە کرێکاران داوا لە حکومەت و سەرمایەداران بکەن بۆ سەندیکا و شورا ڕێکیان بخەن. ئێمە دژی ئەوەین کە کرێکاران بە دەستی خۆیان حوکمڕانی حکومەت دەکەن بەسەر کاروباری کرێکارانەدا و داوایان لێدەکەین "سەرپەرشتی" هەڵبژاردنی کرێکاری بکات و بڕیار لەسەر "کارامەیی" نوێنەرانی

کرێکاران بدات.

ئەمە دەڵێین پێکھێنانی شورا و سەندیکا کاروباری کرێکارانە و پێویستی بە مۆڵەتی پێشوەختەی حکومەت و سەرپەرشتی نوێنەر یان پشکنەری وەزارەتی کار نییە.

بەڵام هەموو ڕیفۆرمخواز و سندیکالیستێکی ئێسک شکاو کە تەمەنێکە خۆی بە مافی سەندیکاکانی کرێکاران کاندید کردووە، بە دڵنیاییەوە ناڕەزاییەتی بەرامبەر بە قسەکانی ئەمە دەبێت. دەفەرموێت:

“ئەوە ڕاستییەکە، ئەوەی کۆمۆنیستەکانیش لەگەڵیدا هاوڕان، کە کرێکاران پێویستیان بە ڕێکخراوی جەماوەریی خۆیان هەیە. کرێکاران ناتوانن دانیشتن بکەن، سەیری کەمبوونەوەی حەقدەستی ڕۆژانەیان بکەن و فشار و بێبەشییەکانی کاریان زیاد دەکات و هیچ ناڵێن. وە لەناکاو بەیانییەک دروست دەکەن”. شۆڕشی کۆمۆنیستەکان، حکومەتێکی کرێکاری دابمەزرێنن و هەموو ئەو شتانە جێبەجێ بکەن کە ئەوەی کۆمۆنیستەکان لە بەرنامەکەتاندا هێناتان، کرێکاران دەبێت ڕۆژانە خەبات بکەن بۆ باشترکردنی بارودۆخەکانیان و ئەمەش پێویستی بە ڕێکخراوی جەماوەری و سەندیکای کرێکاران هەیە.”

بەڵێ، تا ئەم خاڵە ئەمەی کۆمۆنیستەکانیش هاوڕاین… و نەک هەر ئەوە، بەڵکو دەڵێین ڕێکخراوە جەماوەرییەکانی کرێکاران تەنیا ئامرازێک نین بۆ باشترکردنی بارودۆخی خۆیان، بەڵکو دەتوانن ببنە بنەمایەک بۆ ڕێکخستنی باشتر و خێراتری کرێکاران لە ژێر سیاسەتی شۆڕشگێڕانەی چینی کرێکاردا، واتە سیاسەتی کۆمۆنیستی ئەمەی کۆمۆنیستەکان تەنیا چاکسازی لەبەرچاو ناگرین، بەڵکو تەنانەت شۆڕشی کرێکاریش بەبێ ڕێکخراوی جۆراوجۆری جەماوەری کرێکاران، واتە بەبێ ڕێکخراوێک کە بتوانێت ملیۆنان کرێکار لەخۆ بگرێت، بەکردەیی نازانین.

بەڵام هاوڕێی سندیکالیستمان لێرەوە بەو ئەنجامە دەگات کە:

“باشە، ئەگەر بڕیارە ڕێکخراوە جەماوەرییەکانی کرێکاران وەک سەندیکا، پەیڕەوی لە داواکارییەکانی کرێکاران بکەن، دەبێت لایەنگری حکومەت و خاوەنکار بن. حکومەت و خاوەنکار ئامادە نین قسە لەگەڵ ئەو ڕێکخراوانە بکەن کە ئەو کارە دەکەن”. بۆیە دەبێت ئەمە زمانی خۆشیان لەگەڵ بەکاربھێنین و پێویستە بانگھێشتیان بکەین بۆ بەشداریکردن لە پێکھێنانی شورا و سەندیکاکانمان، پێویستە ڕێگە بدەن کرێکاران پێکبھێنن و نوێنەر بنێرن و سەرپەرشتی هەڵبژاردنەکانی بکەن، بۆ ئەوەی دواتر ئەوان نەتوانن بەوبیانو بھێننەوە و شانی خۆیان لە دانوستان لەگەڵ نوێنەرانی سەندیکا خاڵی بکەنەوە…”

بەدڵنیایی ئەمە لەگەڵ ئەم دەرەنجامەدا ناکۆکین. لێرەدا ئەنجامێکی

هەڵەم لە پێشەکیە چینیە دروستەکە وەرگرت. ئەمەش پێی دەوترێت دەستایەتی مام ورچ بەرامبەر بە کرێکاران. بۆچی؟ بەهۆی:

سەرەتا پێویستە تێبینی ئەوە بکەن کە هەموو چاکسازییەک و هەر باشتربوونێک، هەرچەندە کەمیش بێت، لە ژیانی کرێکارانی ناو کۆمەڵگەی سەرمایەداریدا، دەرئەنجامێکی لاوەکی خەباتی شۆڕشگێڕانەیانە. ئەگەر بتەوێت حکومەت ناچار بکەیت دانوستان لەگەڵ کرێکاران بکات، دەبێت دەسەڵاتی سەربەخۆی کرێکاران لە بەردەم حکومەت و سەرمایەداران ئاشکرا بکەیت. هیچ حکومەتێک، هەرچەندە فریوکاریش بێت، ئارەزووی دانوستان لەگەڵ ئەو کرێکارانەدا ناکات کە ملکەچ و لە یاساخوازن بگرن و پێشتر بزانن کە دەست بەمانگرتن و خۆپیشاندان و کاری ڕاستەوخۆ نابەن. ئەوە خۆتان چەندین جار شاهیدی ئەوە بوون کە حکومەت لە بەر چاوی کرێکاران سنگی دەرپەڕاندوە و تەنانەت هەڕەشە و سوکایەتی پێکردون. بەڵام کاتێک هێزی سەربەخۆی چڕ و ئیرادەداری کرێکارانی لە بەردەم خۆیدا بینی، کاتێک ڕووبەڕووی هەڕەشە و مانگرتنی سەرتاسەری بووەوە، ملکەچ و ڕازی بووە لەگەڵ نوێنەری ڕاستەقینەی کرێکاران دانوستان بکات. ناتوانیت بە وەرگرتنی ڕەزامەندی حکومەت و خاوەنکار بەرەنگاریان ببیتەوە. کرێکاران دەبێ دەسەڵاتی خۆیان بەسەریاندا بسەپێنن.

هەمان یاسای بنەڕەتی خەباتی چینایەتی پێکهێنان و بە فۆرمی کردنی شورا و سەندیکا بەڕێوەدەبات: ڕیفۆرم بەرهەمی لاوەکی خەباتی شۆڕشگێڕانەیە و هەرچاکسازی و باشتربوونی بەشێکی دەبێت بە هێزی هاوپشتی و شۆڕشگێڕی چینی کرێکار بەسەر چینی سەرمایەدارو حکومەتەکەیاندا بسەپێندرێت و. شورا و سەندیکا ئامرازێکن بۆ کرێکاران بۆ خەباتکردن بۆ مافەکانیان. ئەو مافانەی کە سەرمایەدارەکان قۆرغیان کردووە و بە زاراوەیەکی باش نایدەنەوە. بە بەدەستهێنانی ڕەزامەندی حکومەت و سەرمایەدار، ناتوانرێت ئامرازێک بۆ شەڕکردن لە دژی ئەوان دروست بکرێت. هیچ حکومەتێکی بۆرژوازی شورا و سەندیکایەکی ڕاستەقینە بە کرێکاران پێک ناهێنێت و ڕێگا بە هەڵبژاردنی نوێنەری ڕاستەقینە و شۆڕشگێڕی کرێکاران ناکاتەوە. پێویستە ڕێکخراوە جەماوەرییەکانمان و نوێنەری ڕاستەقینە بەسەر حکومەتدا بسەپێنین. دەبێت کرێکاران حکومەت و خاوەنکار ناچار بکەین بە هێزی هاوپشتی و یەکڕیزیمان دان بە شورا و سەندیکاکەماندا بنێن. ئەمە تەنیا هێزی خۆمانە، هێزی خەباتی یەکگرتوومانە، کە ڕەسمیەت بە ڕێکخراوەکانمان دەبەخشێت و نوێنەرانی ئەمە دەکاتە خاوەنی ” لێهاتوویی”.ئاخر ئەو کەسەی لە پێناو باشتر کردنی بارودۆخی کرێکاران، بەدەستی خۆی مەیدانی دەستێوەردانی حکومەت لە کاروباری چینی کرێکاردا دەکاتەوە،

زۆرترین جار دەستەکی نەفامی کرێکارانە. بەرژەوەندی چینایەتی و بنەڕەتی و گشتیی کرێکاران بە بەرژەوەندییە دەستبەجێ و بەشەکییەکان دەفرۆشێت، کە هەروەها نازانرێت تا چەند دەتوانرێت بە ڕێگەی ئاشتیخوازانە بەدی بهێنرێت. کەی خەباتی کرێکاران لەدژی سەرمایەدارەکان خەباتێکە بۆ کورتکردنەوەی دەستی سەرمایە و سەرمایەدارەکان لە ژیانی ئابووری و سیاسی کرێکاران. خەباتێک کە دەبێ تا ڕووخاندنی تەواوی دەسەڵاتی چینایەتی سەرمایەدارەکان بەسەر کۆمەڵگادا بەردەوام بێت. خەباتێک کە دەبێ ببێتە هۆی پێکهێنانی حکوومەتی کرێکاری. بەڵام ئەم دەستە کورتبینانە کە تەنیا بیر لە "یاسایی کردنی" ئەنجومەن و سەندیکا دەکەنەوە، سەربەخۆیی کرێکاران بە سەندیکایەکی ریفۆرمخواز دەفرۆشن کە حکوومەت و سەرمایەدارەکان متمانەی پێدەکەن. بە پێچەوانەوە هیچ کرێکارێکی پێشکەوتوو و زانا دەرگای حکوومەت بەڕووی کاروباری کرێکاراندا ناکاتەوە و بانگهێشتی حکوومەت بکات بۆ ئەوەی سبەینێ بێت، بۆ ئەوەی حکوومەت ئامادە بێت قسە لەگەڵ نوێنەرانی سەندیکا بکات سەبارەت بەوەی سبەینێ لەسەدا چەندی موچە زیاد بکرێت وە دەتوانێت کرێکاران بەپێی خواستی خۆی ڕێکبخات، یان هەر نوێنەرێک بەبێ هەراسانکردن یان تەنانەت ئەو سازشکارەی کە دەیەوێت لە سندوقەکە دەربهێنێتە دەرەوە. بە شێوازێکی وا، واتە بە داخوازیی شورا و سەندیکا لە حکوومەت و وەزارەتی کار، جگە لە سەندیکای زەردی لایەنگری حکوومەت و شورای ئیسلامیی بەکرێگیراوی کۆماری ئیسلامی، هیچ شتێک بە کرێکاران نادرێت.

ئەگەر بمانەوێت شورا و سەندیکایەکی ڕاستەقینەمان هەبێت و حکوومەت ناچار بکەین بە فەرمی دان بە شورا و سەندیکاکەماندا بنێت، ڕێگاکەی ئەوەیە خۆمان دەست بکەین بە دروستکردنی شورا و سەندیکا و با حکوومەت و خاوەنکار و وەزارەتی کار بزانن کە کرێکارانی یەکگرتوو، کرێکارانی پێکەوەگرێدراو، جەماوەری کرێکاری کارگەکان، ئەم شورا و سەندیکایە بە شورا و سەندیکای خۆیان دەزانن، بە دڵەوە پشتیوانی لێ دەکەن و ناهێڵن مووێک لە سەری نوێنەر و سەرکردەکانی بکەوێت. لەڕێشدا ئەوە یەکڕیزی و هاودەنگی خودی کرێکارانە کە دەتوانێت حکوومەت ناچار بکات تەسلیم بێت.

ئەنجامی هەر جۆرە دەستوەردانێکی حکوومەت لە پێکهێنانی شورا و سەندیکاکان لە ئێستاوە زانراوە. ئایا زۆر جار نەماندیوە و ئەزموونمان نەکردووە کە سیخوڕە حزبوڵاییەکانیان بە ناوی شوراوە بەسەرماندا سەپاندوە؟ ئایا نەماندیوە و ئەزموونمان نەکردووە کە نوێنەرە ڕاستەقینەکانمانیان قبوڵ نەکردووە یان تەنانەت دەستگیریان دەکردن و دەریان دەکردن؟ ئایا نەماندیوە کە نوێنەرانی وەزارەتی

کار هەمیشە "کارامەیی" کرێکارانی کۆمۆنیست و شۆڕشگێڕیان لەت کردووەتەوە و بە هەزار تەزویر و فێڵ ڕێگریان لە هەڵبژاردنیان کردووە؟ ئایا بڕیارە دۆخەکە وەک خۆی بمێنێتەوە و ئەم ئەزموونانە دووبارە ببێتەوە؟

لەوانەیە کەسێک بڵێت "ئەم بانگهێشتەی حکومەت بۆ دەستێوەردان لە پێکهێنانی ڕێکخراوە کرێکارییەکان بەهۆی ناچارییەوەیە. ئاخر حکومەت لە بەردەم کرێکاراندا دەستی باڵای هەیە". بەدڵنیاییەوە بێ گومان ئەمەش فاکتەرێکی کاریگەرە بۆ خستنەڕووی ئەم ئیدیعا درۆینە. بەڵام عەقڵییەتی "یاساخواز" و سندیکالیستی بەشێک لە کرێکارانیش لەم پرسەدا دەورێکی گرنگ دەگێڕێت.هەر ئەوەندە بەسە ئەزموونی کرێکارانی چاپخانە لە تاران وەبیر بهێنینەوە. هاوڕێیانی کرێکارانی چاپخانه له تاران دوای راپهڕین، واته کاتێك کرێکاران خاوەن هێز هەبوون، بڕیاری هەڵوەشاندنەوەی سەندیکای سەردەمی شایان دا و سەندیکایەکی نوێ دروست بکەن. نوێنەرانی سندیکای پێشوو ئیدیعایان کردبوو کە ماوەی نوێنەرایەتی "یاسایی"یان تەواو نەبووە و ناڕۆن تا دەسەڵاتێکی یاسایی نەبێت بە دەستبەسەرداگرتنی فەرمانگە و موڵک و پارەی سندیکای ڕادەست بکەن، هەروەها تا دەستەی بەڕێوەبەری نوێ دەست بەکار دەبێت "بە شێوەیەکی یاسایی" دیاری کراو. سەرنج راکێشە! لە دۆخێکدا کە پاشا و یاساکانی و تەواوی دەزگای یاسادانان لە دەستی کرێکارانی چەکدار هەڵهات بوون، نوێنەری سەندیکای شاهانە یاساییبوونی خۆی نمایش دەکرد! بەڵام ئەوەی سەرنجڕاکێشتر و جێگەی داخترە ئەوەیە کە کرێکارانی پێشەنگی چاپکردنیش خۆیان تەسلیم بەم ئارگیومێنتە کرد. بۆ ماوەی سێ مانگ هەموو ڕۆژێک بۆ ئامادەکاری بۆ هەڵبژاردنەکان کۆدەبوونەوە، ئاگاداری هەڵبژاردنیان لە ڕۆژنامەکاندا بڵاودەکردەوە و بانگهێشتی وەزارەتی کاری کۆماری ئیسلامییان دەکرد بۆ بەشداریکردن لە هەڵبژاردنەکان و سەرپەرشتیکردنیان. نوێنەرانی "یاسایی" هەروەها لە ڕۆژی هەڵبژاردندا بانگەشەی ئەوەیان کردووە کە پێویستە خۆیان سەرپەرشتی هەڵبژاردنەکە بکەن، چونکە بەپێی "یاسا" هەڵبژاردنەکە لەلایەن دەستەی بەڕێوەبەری پێشووەوە بەڕێوەدەچێت. ئەنجامەکەی چی بوو؟ هیچ، درێژەیان بە قسەکانیان دا و دیسان هەر سێیان دیسان لە سندوقی دەنگدان هاتنە دەرەوە. ئەو کرێکارانەی کە لە ڕاپەڕینەکەدا چەکدار بوون، لە بەرامبەر وەهمە یاساییەکانیان و هەوڵەکانیان بۆ دڵخۆشکردنی وەزارەتی کار، چەکیان دادا و دانیشتنەوە. پێویستە لەم جۆرە ئەزموونانە فێربین!

ئێمەی کۆمۆنیستەکان لە خەباتدا سەربەخۆیی چینی کرێکارمان دەوێت. ئێمەی کۆمۆنیستەکان دەمانەوێت چینی کرێکار بە پشت بەستن بە خۆیان

و هێزی سەربەخۆکانیان بە بەدیهێنانی داخوازییە چینایەتییەکانیان رێکبخەن و خەبات بکەن.

ئێمەی کۆمۆنیستەکان دەڵێین، کرێکاران! پێکهێنانی شورا و سەندیکا کاری خۆتە و پێویستی بە مۆڵەتی حکومەت و خاوەنکار و سەرپەرشتی وەزارەتی کار نییە.

ئێمە دەڵێین، ئەگەر ئێوە بە شێوەیەکی لێکهەڵپێکراو و یەکگرتوو بەرگری لە ڕێکخراوەکانتان بکەن، ئەگەر خۆتان سەرەتا ڕێکخراوی خۆتان و شورای خۆتان و یەکێتیی خۆتان دروست بکەن و بە فەرمی بناسن و وەک ئۆرگانێکی یەکگرتوو مامەڵەی بکەن، هەر ئەوکاتەو تەنها ئەو کاتەیە کە دەتوانێت فەرمی بوونی ئێوە بەسەر هەر حکومەتێکدا بسەپێنێت.

ئێمە دەڵێین ئەوشورا و سەندیکایەی کە حکومەت بۆتان پێکدەهێنێت، تەنانەت ئەگەر ڕازیش بێت، شورا و سەندیکای کرێکاری نابێت. چادرێکی یاری سەندیکایی دەبێت کە بوکەڵەی تێدایە کە لە شێوەی کرێکاردا دروست دەکرێت. شورای ئیسلامی و یه کێتیی زه ردی حکومه ت له ئه نجامی ئه و جۆره میتۆده یه .

ئێمە دەڵێین، پێویستە کرێکاران دەستبەجێ و تەواو سەربەخۆ لە حکومەت دەست بکەن بە پێکهێنانی شورا ڕاستەقینەکانیان. کۆبوونەوەی گشتی کارگەکەیان پێکبهێنن، کۆبوونەوەکانی ڕێکدەخەن و وەک باڵاترین ئۆرگانی بڕیاردەری کرێکاران بناسن و بیخەنە بەردەم حکومەت و خاوەنکار و وەزارەتی کار. کۆبوونەوەی گشتی فەرمی و ئاسایی پایەی یەکەمی شورای ڕاستەقینەیە.

ئێمە دەڵێین، دەبێت کرێکاران بە یەکگرتوویی ڕایبگەیەنن کە حکوومەت مافی ئەوەی نییە دەستوەردان لە پێکهێنانی شورا و سەندیکای کرێکاراندا بکات. پێویستە حکومەت دان بە هەموو نوێنەر و هەموو ڕێکخراوێکدا بنێت کە کرێکاران بە ئیرادەی خۆیان هەڵیانبژاردووە و دروستیان کردووە.

ئێمەی کۆمۆنیستەکان دەڵێین چینی کرێکار تەنیا بە هێزی خۆی ڕزگاری دەبێت. کرێکاران دەبێ لە ڕێکخراوە سەربەخۆکانیان و لە سەرووی هەمووشیانەوە لە حیزبی سیاسی خۆیاندا، لە حیزبی کۆمۆنیستدا یەکبگرن و ڕێکبخەن و خەباتی شۆڕشگێڕانەیان بۆ هەڵوەشاندنەوەی تەواوی سیستەمی سەرمایەداری چڕتر بکەنەوە. هەرچاکسازییەکی بچوك و هەر باش یونێکی بچوك لە بارودۆخی کرێکاراندا، دەرئەنجامێکی لاوەکی ئەم خەباتە شۆڕشگێڕییە دەبێت. کرێکاران هەر کاتێك دەستبەرداری خەباتی شۆڕشگێڕانە بن، لە چاکسازی و باشتربوونی ڕۆژیی دۆخەکە بێبەش دەبن.

کرێکاران! پێکهێنانی ئشورا و ڕێکخراوی کرێکاری کاری خۆتە. داوای

ئەمانە لە حکومەت مەکەن و چاوەڕێی مۆڵەت و چاودێری حکومەت مەکەن.
به پێچه وانه وه ڕایبگه یه نن که حکوومه ت مافی ئه وه ی نییه ده
ستێوه ردان له م بابه ته دا بکات و ده بێ دان به ڕێکخراوه جه
ماوه رییه کانی کرێکاراندا بنێت بەبێ مه رج.
خەباتی سەربەخۆ و پشت بەستن بە دەسەڵاتی جەماوەری زەحمەتکێش تاکە
ڕێگایە بۆ سەرکەوتن.

کۆمۆنیست، ئۆرگانی ناوەندی حیزبی کۆمۆنیستی ئێران، ژمارە ٣ – ٣٠ ئازەر ١٣٦٢
٢٠٢٢\٩\٣١